

Indiáni, ti se mají...

Na tohle dětské říkadlo jsem si vzpomněl při cestě za severoamerickými Indiány. Nevystihuje sice úplně přesně současnou situaci, avšak byly doby, kdy původním obyvatelům Ameriky hrozil zánik. Dodnes je pro Američany citlivou záležitostí to, co se dělo ve druhé polovině 19. století, v období tzv. indiánských vyhlazovacích válek. Přes všechnu snahu udělat z Indiánů špinavé a proradné lupiče, zlosyny a vrahy, přes vytvoření hrdinského kultu z vojáků, jakým byl i generál Custer, Indiáni zvítězili. Byli sice poraženi vojensky, zavření v rezervacích a pevnostech, touha po svobodě však byla silnější.

Dnes nastávají pro Indiány, či spíše Native Americans (Rodní Američané), jak si po právu říkají, opět lepší časy. Nemohou už sice žít po vzoru svých předků, pryč je doba lovu bizonů a také stěhování po nekonečných prériích už nepadá v úvahu. Mustangy z velké části nahradily terénní vozy, místo vjvámů stojí domky a válečný oděv se obléká pouze při slavnostech. Těchto slavností však přibývá. Jsou nejen vzpomínkou, naplňují současnou generaci hrdostí a ukazují cestu.

Byly doby, kdy se Indiáni chtěli přizpůsobit „bílým mužům“, málokomu se to však podařilo. Tvrdý, rychlý a spotřební způsob života jim nevyhovoval. Hodně Indiánů propadlo alkoholu. Ten ostatně nikdy tomuto národu nepřinesl nic dobrého, vždy znamenal jen ztrátu důstojnosti a prohry. Tak je tomu dodnes. Proto platí v indiánských rezervacích přísný zákaz prodeje lihovin.

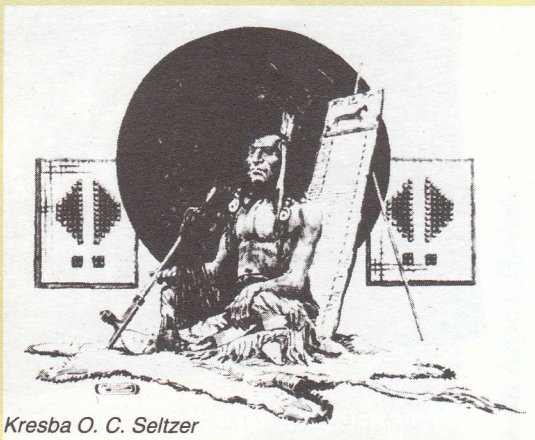
Současní Indiáni už nemusí sice žít v rezervacích či indiánských teritoriích, přesto však tady zůstávají. Je pro ně přirozená kmenová či rodová soudržnost. Rezervací je na území USA přibližně tři sta. Od těch malých až po území Navahů, které zasahuje do čtyř států — Arizony, Utahu, Colorado a Nového Mexika. Žije zde na tisíce Indiánů. Živí se pastevečtvím, výrobou a prodejem překrásných stříbrných šperků, zdobených modrými tyrkysy. Dalším nemalým zdrojem příjmů je turistický ruch. Na území rezervace je totiž spousta přírodních krás a národních parků.

Jedním z těchto divů je i velký kaňon řeky Colorado, největší a nejhlubší na světě. Na dně této dvoukilometrové průrvy žijí v poměrně izolaci dva kmeny — Havasupai a Hualapai. Indiáni Hualapai se živí tím, že vozí turisty po „svém“ úseku řeky na velkých nafukovacích člunech s motorem. Jsou to tlustí, milí a usměvaví lidé. Při setkání s nimi jsem si uvědomil, jak se časy změnilly. Protože jsme v té době na tom byli špatně s penězi i zásobami, rádi jsme přijali jejich nabídku a v potu tváře si vydělávali na jídlo a pití. Inu, doby zrcátek a korálků pro domorodce jsou už prostě v nenávratlu.

Mnoho Indiánů žije dodnes v pueblech. Tyto nádherné hliněné poschodové stavby tvoří zvláštní svět. Většina se jich nachází na území státu Nové Mexiko a poslechněte si, jak krásná jména mají: Acoma, Jemez, Zia, Taos, Manbe, Zuni . . . Většina z nich je přístupná, zvláště v době

slavností. Ale poznat pravidla všedního života je obřížné. Pueblané mají své zákony, dokonce i svou policii. Nejjednodušší je tedy navštívit „hlavní město“ Indiánů — Gallup, ležící v Novém Mexiku u hranic s Arizidou. Ve zdejších amfiteátru Red Rock se velmi často pořádají mezikmenové slavnosti, na které se sjíždějí Indiáni z celých Spojených států. Pokud si zaplatíte vstupenku, můžete se během jednoho dne nasytit hudby, tanců a barev. Má to jedinou malou chybu — je to jen divadlo.

Úplně jiná atmosféra panuje na neoficiálních kmenových setkáních. Byl jsem na slavnosti Pow-Wow v rezervaci Wind River (Větrná Řeka) ve státě Wyoming. Žije zde v nádherné přírodě asi osm tisíc Arapahů a Šošonů. V rezervaci je muzeum, misijní

Kresba O. C. Seltzer

stanice a nová škola. Klid a pořádek. Samotná slavnost — to byl návrat do starých časů. Na udusaném kruhovém plácku se střídali tanečníci v nádherných čelenkách a oděvech, obličejy pomalované podle odvěkých zvyklostí. Rytmus bubny přecházel do krve a bylo krásné přivířit oči a poddat se iluzi, nevnímat auta kolem . . .

Uvědomil jsem si, že tito lidé mají budoucnost — nevzdali se dědictví svých předků a předávají je dál, svým dětem.

Miro Kadlubiec

Foto autor